

Opis alternatywny do quizu cytatów „Pani Dulska zaprasza na salony”

Slajd 1. Tło: Aniela Dulska, przysadzista dama w średnim wieku w czarnej sukni i kapeluszu, stoi przy fortepianie. Tekst: Pani Dulska zaprasza na salony. Narodowe Czytanie 2021. Start. Slajd 2. Tło: portret w sepii przedstawia profil młodej kobiety z włosami upiętymi w kok. Tekst: Gabriela Zapolska, a właściwie Maria Gabriela Stefania Korwin-Piotrowska, urodziła się 30 marca 1857 r. w Podhajcach pod Łuckiem w zamożnej rodzinie ziemiańskiej. Zmarła 17 grudnia 1921 r. we Lwowie. Po ukończeniu gimnazjum Sacré Cœur we Lwowie w 1876 r. wyszła za mąż za ziemianina i oficera Konstantego Śnieżko-Błockiego i zamieszkała w Warszawie. Po rozwodzie w 1879 r. całkowicie poświęciła się pracy pisarskiej, dziennikarskiej i aktorstwu, przyjmując pseudonim "Zapolska". Grała w sztukach na deskach teatrów m.in. w Krakowie, Poznaniu, we Lwowie i w Paryżu. Dzięki tej pasji przebywała w latach 1890–1895 w Paryżu. Tam nie tylko doskonaliła rzemiosło aktorskie, ale zetknęła się także z prądami literackimi i filozoficznymi fin de siècle, twórczością Emila Zoli, twórcy francuskiego naturalizmu i wykładnią filozoficzną naturalizmu Hipolita Taine'a, który zgodnie z Zolą twierdził, że byt człowieka determinowany jest przez dany moment historyczny, w którym się rodzi, swoje środowisko i predyspozycje genetyczne. Ową wykładnię Taine'a Gabriela Zapolska wyraźnie zarysowała w swoim dramacie pt. Moralność Pani Dulskiej z 1906 r. w postaci Zbyszka Dulskiego, który co prawda jest inteligentnym, krytycznie myślącym młodzińcem, jednak przez swoje urodzenie nie jest w stanie wyzwolić się z sideł środowiska rodzinnego, tzw. "kołtunstwa". Młody Dulski nie potrafi udźwignąć ciężaru odpowiedzialności za swoje czyny i obarcza nim swoją obłudną matkę Aniela Dulską, dbającą jedynie o zachowanie pozorów. Dramat Zapolskiej z opartą na faktach fabułą jest tragifarsą, która łączy w sobie elementy komiczne z poważną problematyką społeczno-moralną, krytykując w ten sposób powierzchowność i hipokryzję sfery mieszczańskiej. Dzięki wykładni prawdy psychologicznej i analizie charakterów, uniwersalne dzieło Zapolskiej pt. Moralność Pani Dulskiej należy do najwyższej cenionych dzieł autorki. Slajd 3. Tło: mieszczański salon, urządzony w dekadenskim stylu, z przełomu XIX i XX wieku. Znajduje się w nim sześć osób należących do rodziny Dulskich i jedna służąca. Na kanapie leży Aniela Dulska, a przed nią, na podłodze, klęczy Hanka – młoda kucharka, ubrana w fartuch i chustę lekko przysłaniającą twarz. Na środku pokoju stoi Felicjan Dulski, starszy mężczyzna w okularach, z wąsikami i przerzedzonymi włosami, ubrany w garnitur. Uniesione ręce i grymas na twarzy mężczyzny wskazują na targającą nim złość, która wprawia w zdumienie stojącego obok Zbyszka Dulskiego, młodego mężczyznę z wąsem, ubranego w garnitur. Zdziwienie maluje się również na twarzach kobiet stojących w przeciwnym kącie pokoju, czyli Meli, długowłosej, młodej kobiety w białej sukience, jej siostry Hesi, również ubranej na białą, z kokardą wpiętą we włosy, oraz krewnej Juliasiewiczowej, eleganckiej damy w kapeluszu z woalką i szalem boa na ramionach. Tło powtarza się w każdym slajdzie z cytatem do odgadnięcia, a miejsce akcji jest niezmiennie, niezależnie od opisywanej sceny. Cytat: „Jak palisz? Jak palisz? Skaranie Boże z tym tłułokiem. Do krów, do krów, nie do pańskich pieców. Czego niszczysz tyle smolaków!” Odpowiedzi: Aniela Dulska, Juliasiewiczowa. Slajd 4. Tło: Starsza kobieta w czepku rozpala w piecu, a służąca przygląda się temu z zakłopotaniem. Prawidłowa odpowiedź: Aniela Dulska. Slajd 5. Cytat: "Zostań jeszcze – już wicher przeleciał. Felicjanie!" Odpowiedzi: Hesia Dulska, Mela Dulska. Slajd 6. Tło: Siostry Dulskie w kapeluszach z mufkami. Hesia uśmiecha się, a Mela patrzy podejrziwie. Prawidłowa odpowiedź: Hesia Dulska. Slajd 7. Cytat: "Takie dobre towarzystwo, jak i inne. A potem to mamcia wydziwiał na kokotki w kamienicy. Sama mamcia wynajmowała tej z pierwszego pietra." Odpowiedzi: Aniela Dulska, Zbyszko Dulski. Slajd 8. Tło: Na fotelu siedzi Zbyszko, paląc papierosa, podczas gdy matka zerka na niego. Prawidłowa odpowiedź: Zbyszko Dulski. Slajd 9. Cytat: "Ależ to była moja służa. To szkaradztwo. Ja tego znieść nie mogłam. Skoro się przekonałam..." Odpowiedzi: Lokatorka, Aniela Dulska. Slajd 10. Tło: Dwie kobiety siedzące na kanapie. Lokatorka, młoda kobieta w bluzce z białym kołnierzykiem i włosami upiętymi w kok, pochyla się w stronę pani Dulskiej. Prawidłowa odpowiedź: Lokatorka. Slajd 11. Cytat: "Moja droga – każda kobieta to fortepian – tylko trzeba umieć grać. Ach!... jaki ja śpiący..." Odpowiedzi: Zbyszko Dulski, Felicjan Dulski. Slajd 12. Tło: Juliasiewiczowa stoi za siedzącym na fotelu Zbyszkiem. Prawidłowa odpowiedź: Zbyszko Dulski. Slajd 13. Cytat: "Moja kochana, pewnie ci się zdawało... A potem... wobec tego, co się dzieje, że niby no... rozumiesz... to piwo, co szumi." Odpowiedzi: Juliasiewiczowa, Aniela Dulska. Slajd 14. Tło: Aniela Dulska, wspomagając wzrok okularami czyta list, podczas gdy kuzynka z uśmiechem zagląda jej przez ramię. Prawidłowa odpowiedź: Aniela Dulska. Slajd 15. Cytat: "Ty siebie nienawidzisz, a ja siebie żałuję. Strasznie. Nie dzieje mi się nic złego... Mam ojca, mamcię, was (...)" Odpowiedzi: Mela Dulska, Zbyszko Dulski. Slajd 16. Tło: Mela zerka na stojącego obok brata. Prawidłowa odpowiedź: Mela Dulska. Slajd 17. Cytat: "Ale takim jak ja, to Cygany los wyplną. Mnie zawsze najgorsze się trafia. Potrzebne mi to było Boże!... To chyba się utopiła." Odpowiedzi: Hanka, Zbyszko Dulski. Slajd 18. Tło: Zbyszko Dulski całuje w czubek głowy opartą o niego młodą dziewczynę z warkoczami. Prawidłowa odpowiedź: Hanka. Slajd 19. Cytat: "U mnie nic brudnego się nie dzieje. A przynajmniej po ulicach mój dom nie jest głośny." Odpowiedzi: Juliasiewiczowa, Aniela Dulska. Slajd 20. Tło: Przy stole siedzą cztery kobiety. Mela trzyma palec na ustach, pozostałe patrzą na nią. W fotelu siedzi Dulski i czyta gazetę. Prawidłowa odpowiedź: Aniela Dulska. Slajd 21. Cytat: "Aha!... nieprawda. Przez palce się patrzyło... przez palce... dopiero teraz, jak grozi głośny skandal, to na Zbyszka – na Hanke..." Odpowiedzi: Lokatorka, Juliasiewiczowa. Slajd 22. Tło: W centrum uwagi całej rodziny Dulskich klęczy Hanka, której twarz wyraża bezradność i rozpacz. Najbliżej służącej, wyciągając do niej rękę, stoi Zbyszko. Prawidłowa odpowiedź: Juliasiewiczowa. Slajd 23. Cytat: "A niech was wszyscy diabli!!!" Odpowiedzi: Felicjan Dulski, Zbyszko Dulski. Slajd 24. Portret starszego mężczyzny z przerzedzonymi włosami i wąsikami. Prawidłowa odpowiedź: Felicjan Dulski. Slajd 25. Cytat: "Ale kiedy ci wytłumaczyłam, dlaczego ja trzymam, sama się zgodziłaś, że tak lepiej. Ja to przecież zrobiłam dla jego dobra. Patrzeć już nie mogłam, jak się wisusował. To się nieraz robi. Ja nie pierwsza i nie ostatnia." Odpowiedzi: Juliasiewiczowa, Aniela Dulska. Slajd 26. Tło: Elegancka kobieta w kapeluszu z piórami pochyla się w stronę kuzynki. Prawidłowa odpowiedź: Aniela Dulska. Slajd 27. Cytat: "Ja za nią, jak za siebie..." Odpowiedzi: Tadrachowa, Juliasiewiczowa. Slajd 28. Tło: Tadrachowa, postawna starsza dama z włosami upiętymi w kok trzyma za ramiona Hanke, a na przeciwko nich stoi Juliasiewiczowa, a obok w fotelu siedzi Aniela Dulska. Prawidłowa odpowiedź: Tadrachowa. Slajd 29. Cytat: "Tysiąc koron." Odpowiedzi: Hanka, Juliasiewiczowa. Slajd 30. Tło: Elegancka kobieta w kapeluszu z

piórami siedzi na krześle, zwracając twarz w stronę stojącej za oparciem młodej dziewczyny z warkoczami. Prawidłowa odpowiedź: Hanka. Slajd 31. Cytat: "Jezus, Maria! co za dzień!... no... ledwo żyję... przecież to straszne, co ja przejść musiałam. Tysiąc koron!...". Odpowiedzi: Aniela Dulska, Juliasiewiczowa. Slajd 32. Tło: portret starszej, przysadzistej damy z zabandażowaną głową, która ociera łzy. Prawidłowa odpowiedź: Aniela Dulska. Slajd 33. Napis: Dziękujemy. Slajd 34. Bibliografia: 1. Zapolska G. „Moralność Pani Dulskiej”. 2. Bieniasz J. „Gabriela Zapolska : opowieść biograficzna”. 3. Matuszek G. „Gabriela Zapolska”. w: „Młoda Polska”. 4. Eustachiewicz L. „Gabriela Zapolska”. W: „Młoda Polska : charakterystyka i wybór tekstów”. 5. Bajda J., Łoboz M.: „Zapolska Gabriela”. w: „Młoda Polska”. Wykaz zdjęć: 1. Źródło zdjęcia portretowego Gabrieli Zapolskiej: Wikipedia - domena publiczna. 2. Pozostałe fotografie pochodzą ze spektaklu z 1950 r. wystawianego w Teatrze Nowym w Warszawie. Autor zdjęć Edward Hartwig - Narodowe Archiwum Cyfrowe - Archiwa Państwowe - domena publiczna. Slajd 35. Miejska Biblioteka Publiczna w Jaworznie. Dział Informacji Regionalnej. Opracowanie: Karin Wawrzynek, 2021, logo Miejskiej Biblioteki Publicznej w Jaworznie.